Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Bert Swartjes
b.swartjes@nijmegen.nl
T 024 – 329 0652780923

Ons kenmerk
E25.000781

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 18 maart 2025
Onderwerp Investeringsbalans op Koers

Geachte leden van de raad,

In de Stadsbegroting 2025 is voorgesteld een aangepaste investeringsplanning tegelijkertijd met de 1e Voortgangsmonitor 2025 aan uw raad aan te bieden. De raad heeft bij de behandeling van de Stadsbegroting 2025 aangegeven de aangepaste planning eerder te willen ontvangen en op 13 november jl. de motie 'Investeringsbalans op koers' aangenomen. In de motie roept de raad het college op om '*uiterlijk aan het einde van het eerste kwartaal van 2025 aan de raad een uitgewerkte aanpassing van de jaarlijkse investeringen voor te leggen, conform de doelstelling van 90 miljoen euro per jaar*'.

In deze brief geven we inzicht in het resultaat van de aanpassingen. Er is zodanig bijgestuurd dat er nu geen financiële noodzaak is ingrijpende maatregelen te nemen: in de komende jaren is voldoende ruimte in de kapitaallasten (en is de stelpost in de begroting niet nodig). We zitten gemiddeld nog wel boven de investeringsdoelstelling van 90 miljoen euro per jaar, een doelstelling die met de huidige werkwijze moeilijk haalbaar lijkt. We hebben ook gewerkt aan meer transparantie, door per grote investering aan te geven waar risico's op vertraging uit bestaan.

Aanleiding
Begin vorig jaar werd wederom geconstateerd dat de realisatie van investeringen achterbleef bij de planning. In voorgaande jaren werd er gemiddeld 45 miljoen euro aan investeringen uitgegeven. Het grote verschil tussen beschikbare jaarbedragen voor investeringen en realisatie resulteerde daardoor in 2023 en in 2024 in aanzienlijk lagere kapitaallasten (rente en afschrijving) dan begroot (2023 Stadsrekening: 5,5 miljoen euro; 2024, 1e Voortgangsmonitor: 6 miljoen euro).
Mede vanwege de grote financiële uitdaging de Stadsbegroting 2025 sluitend te krijgen, is toen besloten het jaarlijks begrote investeringsbedrag neerwaarts bij te stellen naar 90 miljoen euro (= 200% van de gemiddelde realisatie per jaar in de periode 2019 – 2023). Door het investeringsniveau per jaar te verlagen, zouden de begrote kapitaallasten ook lager kunnen uitvallen en zou er vooraf ruimte op de programmabegroting ontstaan. Daarmee ontstond ruimte om de grote financiële knelpunten voor 2025 en volgende jaren

op te lossen. Omdat het aanscherpen van de investeringsplanning naar het niveau van 90 miljoen euro niet haalbaar was voor de Stadsbegroting 2025, is in die Stadsbegroting – vooruitlopend op verdere aanscherping van de investeringsplanning – een stelpost van lager te realiseren kapitaallasten (onderuitputting) van 5,5 miljoen euro per jaar opgenomen.

Uitwerking

De planning is nu verder aangescherpt. Er is kritisch gekeken naar de fase waarin investeringsprojecten zich nu bevinden, welke mate van zekerheid er is over het tempo van de uitgaven en wanneer de daadwerkelijke oplevering is te verwachten. Ook is onderzocht, in hoeverre vertraging nog effect kan hebben op de aangepaste planning. Daartoe zijn voor de groep investeringen die het grootste effect hebben op de ontwikkeling van de kapitaallasten (rente- en afschrijvingskosten van investeringen) de realisatierisico's in beeld gebracht. Achterliggende gedachte daarbij is, dat we uitgaan van de planning, maar ook weten dat er hoe dan ook vertragingen op zullen treden, met name door realisatierisico's[1] waar we weinig of geen grip op hebben.
Het effect van deze inventarisatie en analyse is dat investeringen flink zijn opgeschoven in de tijd. De volumes voor de jaren 2024 , 2025 en 2026 zijn verlaagd, wat resulteert in een toename van de volumes in 2027 en 2028.

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Planning Stadsbegroting 2025	**185.124**	**138.282**	**208.590**	**133.939**	**48.402**	**11.010**	**725.347**
Aangepaste planning	**125.508**	**123.899**	**173.095**	**167.094**	**101.311**	**29.397**	**720.304**

Het effect van de aangepaste planning is ook, dat de stelpost onderuitputting kapitaallasten[2] (5,5 miljoen euro vanaf 2025) voor de jaren 2025 tot en met 2027 wordt gerealiseerd, zelfs in die mate dat er in die jaren extra middelen vrij kunnen vallen. Zie daarvoor het positieve verschil tussen benodigde kapitaallasten en budget kapitaallasten in onderstaande tabel.

Bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Budget kapitaallasten (SB 2025)	46,14	53,15	59,49	60,10	60,34	60,15	60,06
Benodigde kapitaallasten, bijgesteld	45,20	48,79	56,67	62,05	66,33	64,74	63,91
Verschil	**0,94**	**4,36**	**2,82**	**-1,95**	**-5,99**	**-4,59**	**-3,85**
Benodigde kapitaallasten SB 2025	51,41	55,98	63,20	64,38	63,58	60,74	59,91

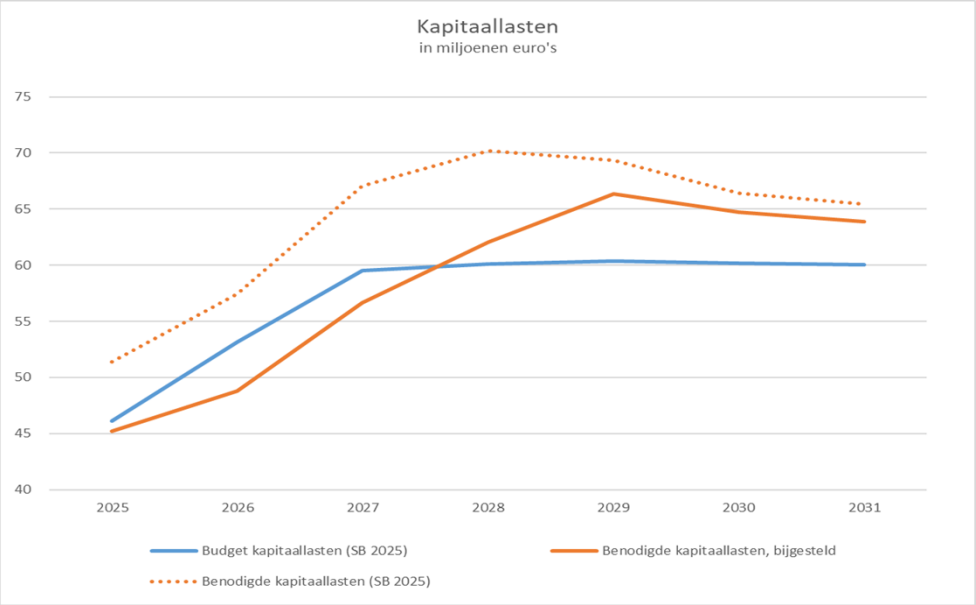
Toelichting: positief verschil = vrijval. Het beschikbare budget voor kapitaallasten is het begrote bedrag voor kapitaallasten na aftrek van de structurele post onderuitputting van 5,5 miljoen euro per jaar. Onderaan de tabel staan de doorberekende kapitaallasten zoals deze waren in de Stadsbegroting 2025. Door de

[1] Voor een nadere toelichting op de realisatierisico's wordt hier verwezen naar **bijlage 3** en **bijlage 5** van bijgevoged boekwerk

[2] In de Stadsbegroting 2025 is een stelpost 'onderuitputting kapitaallasten' (rente- en afschrijvingskosten van investeringen) van 5,5 miljoen euro per jaar opgenomen. Daarom is het beschikbare budget voor kapitaallasten verlaagd met 5,5 miljoen euro. Deze stelpost is gebaseerd op het feit dat er jaarlijks vertragingen optreden in de realisatie van investeringen.

aanpassingen in de investeringsplanning zijn de benodigde kapitaallasten aanzienlijk gedaald, zie de regel: benodigde kapitaallasten, bijgesteld.

Vanaf 2028 ontstaat een tekort op het budget voor kapitaallasten, dat in 2029 verder oploopt en in de jaren daarna weer geleidelijk afneemt. Het ligt echter niet in de lijn der verwachtingen dat deze tekorten zich daadwerkelijk voor zullen doen, omdat er hoe dan ook vertragingen op zullen treden die moeilijk voorspelbaar zijn. Hieronder is het effect op de kapitaallasten grafisch weergegeven. Dan wordt duidelijk zichtbaar dat de benodigde kapitaallasten bij de aangepaste planning (doorgetrokken oranje lijn) dichter in de buurt komen van het beschikbare budget (de blauwe lijn). De kapitaallasten ten tijde van de Stadsbegroting 2025[3] (de oranje stippellijn) waren beduidend hoger.

Het oplopen van de volumes in 2028 en 2029 is ook het gevolg van onze huidige werkwijze, waarbij we een tijdshorizon van 4 jaar gebruiken. Het zwaartepunt van de investeringen is nu opgeschoven naar 2026 en 2027 (zie tabel op volgende pagina). Als we in plaats van een tijdshorizon van 4 jaar met een langere planningshorizon, bijvoorbeeld 10 jaar zouden werken, kunnen investeringen verder in de tijd worden weggezet. Door een langere tijdsspanne is er meer ruimte om nog realistischer te plannen en beter te prioriteren. Voor een investeringsagenda met majeure projecten is een periode van 4 jaar niet realistisch. We verwachten dat daarmee de lijn voor benodigde kapitaallasten verder wordt afgevlakt, en dichter of mogelijk zelfs onder het beschikbare budget (blauwe lijn) voor kapitaallasten zal komen.

Samenvatting en conclusie

We hebben voor de grootste investeringen scherper in beeld welke risico's er zijn die de realisatie ervan kunnen vertragen. Deze zijn verschillend van aard en lang niet altijd

[3] Ten behoeve van vergelijkbaarheid geeft de lijn 'benodigde kapitaallasten (SB 2025)'de bedragen weer zonder aftrek van de stelpost onderuitputting. Zoals in de brief verder toegelicht, kan de stelpost vanwege de nieuwe planning komen te vervallen.

beïnvloedbaar. Mede op basis van opnieuw kijken naar risico's en haalbaarheid hebben we nu een aangepaste planning, waarin investeringen beter en verder in de tijd zijn weggezet. Ten opzichte van de stadsbegroting zijn investeringen doorgeschoven naar 2027 en verder. Voor de eerste jaren is voldoende financiële ruimte.

We moeten ook constateren dat onze doelstelling van gemiddeld 90 miljoen euro nog niet is gehaald. Vanuit dat perspectief zou de investeringsplanning moeten worden bijgesteld met een bedrag van 180,3 miljoen euro (cumulatief verschil tussen aangepaste planning en doel in 2029).

Bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Aangepaste planning	**125.508**	**123.899**	**173.095**	**167.094**	**101.311**	**29.397**	**720.304**
Doel	**90.000**	**90.000**	**90.000**	**90.000**	**90.000**	**90.000**	
Verschil aangepast en doel	**35.508**	**33.899**	**83.095**	**77.094**	**11.311**	**-60.603**	
Cumulatief verschil	**35.508**	**69.407**	**152.502**	**229.596**	**240.907**	**180.304**	

Vanuit financieel perspectief is er evenwel nu geen noodzaak investeringskredieten af te ramen of te parkeren, omdat:

- het nu bijgestelde investeringsplan ertoe leidt dat het budget dat nodig is voor kapitaallasten over de periode tot en met 2027 lager is dan het beschikbare budget;
- het verwachte tekort op het budget voor kapitaallasten vanaf 2028 – met een piek in 2029 - zich vanwege vertragingen naar alle (met een aan zekerheid grenzende) waarschijnlijkheid niet voor zal doen (ook omdat de piek ontstaat omdat we nu nog werken met een tijdshorizon van 4 jaar);
- er daarmee geen onnodig beslag wordt gelegd op budgettaire ruimte voor het dekken van kapitaallasten.

Daarnaast zou aframen ingrijpend zijn voor de ambities voor onze stad waarvoor eerder is gekozen. Wij kiezen daar niet voor, omdat er geen financiële noodzaak is en meer heil zien in een lange planningshorizon. Daarbij zij opgemerkt dat ook een afgeslankt investeringsplan nog steeds vertraging zal laten zien vanwege realisatierisico's waarop we weinig of geen grip hebben. Indien u toch wenst bij te sturen, kan een keuze worden gemaakt uit de bijsturingsmogelijkheden op specifieke investeringen groter dan 5 miljoen euro (**bijlage 4** bijgevoegd boekwerk[4]).

Vervolg

Voor meer grip op de investeringsplanning is een goede informatievoorziening van belang. Daarom maken we al een verbeterslag in de Stadsrekening 2024, waarin meer uitleg wordt gegeven over wat er in 2024 moest worden gerealiseerd, waarom daarvan eventueel is afgeweken en wat dat betekent voor de planning.

[4] Uit nadere analyse is gebleken dat kansen en mogelijkheden om bij te sturen vooral bij deze groep van investeringen moet worden gezocht. Dit wordt uitgebreid toegelicht op pagina 4 en verder van bijgevoegd boekwerk

We houden vast aan de investeringsdoelstelling van 90 miljoen euro. Om dat doel te bereiken, gaan we in de voorbereiding op de volgende stadsbegroting werken met een langere tijdshorizon (10 in plaats van 4 jaar). Daarmee kan de focus meer worden gericht op investeringen die als eerste moeten worden gerealiseerd.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester